

Çaldıran Tarihçesi:

İlçe birçok tarihi medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Medler, Bizanslılar, Urartular, İranlılar ve son olarak Osmanlı devleti bu ilçede hâkimiyet sürmüşlerdir. İlçenin tarih içerisindeki en önemli yeri Çaldıran Savaşının burada yapıldığı yönündeki bilgilerdir. Birçok tarihçi Osmanlı Devleti ve Safevi Devleti arasında yapılan savaşın Çaldıran Ovasında gerçekleştirildiğini belirtmektedir.

Çaldıran daha önceleri Muradiye İlçesinin bir kazası konumundayken 1987 yılında çıkarılan kanunla ilçe statüsüne yükselmiştir.

Coğrafi Yapı:

Çaldıran ilçesinin yüzölçümü 1742 km² ve rakımı 2050 metre olup, ilçe merkezi Çaldıran Ovasında kurulmuştur. Etrafında Özalp, Doğu Beyazıt, Diyadin, Muradiye ilçeleri ve İran bulunmaktadır. İlçe merkezinden E-99 karayolu geçmektedir. İlçeden doğan Bendimahi Çayı ilçenin ortasından geçerek Van Gölü'ne dökülmektedir. Çaldıran ilçesinin Van iline uzaklığı 110 km'dir.

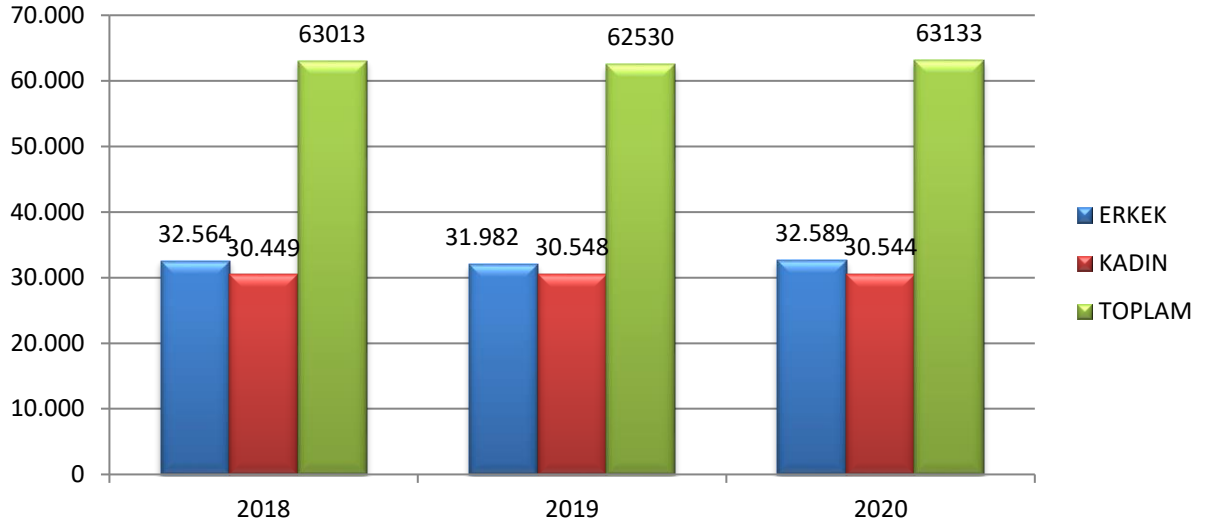
İlçede yer alan başlıca dağlar ise, kuzeyde Büyük Tendürek (3538 m), Küçük Tendürek (3298 m), güneyde Pireşit Dağı (3019m), batıda Damraz Dağı (2690 m), doğuda Elegan Dağı'dır.

İlçenin iklimi sert karasal iklimdir. Kışları kar yağışlı, yazları sıcak ve kuraktır. Meteoroloji verilerine göre Türkiye'de en soğuk gün bu ilçede yaşanmıştır. (1990 yılında -47,3 derece ile)

Nüfus Yapısı:

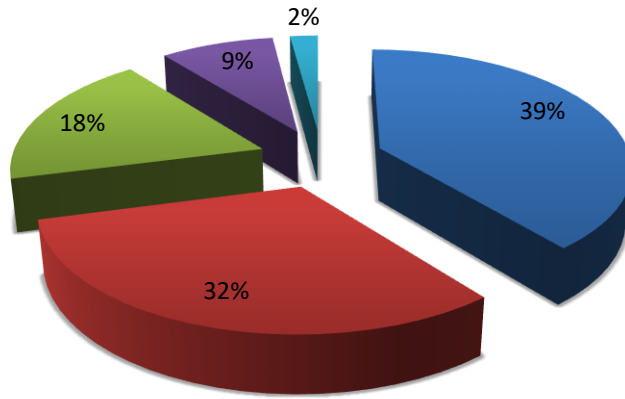
Adrese Dayalı Nüfus Sistemine göre 2020 yılında Çaldıran ilçesi toplam nüfusu **63.133** kişi olarak hesaplanmıştır. Erkek nüfusu 32.589, kadın nüfusu 30.544 kişidir. Toplam nüfusun %71'i 30 yaşın altındadır. 2019 yılına göre ilçe nüfusu düşmüştür.

ÇALDIRAN

YAŞ GRUBU

■ 0-14 YAŞ ■ 15-29 YAŞ ■ 30-49 YAŞ ■ 50-69 YAŞ ■ 70 ÜSTÜ YAŞ

Çaldıran Eğitim:

Çaldıran da okuma yazma oranı **%90** civarındadır. Türkiye ortalamasına çok yakın bir oran olması ilçenin eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. İlçe de **117** adet okul, **717** adet derslik, **19.497** öğrenci, **1.006** öğretmen bulunmaktadır. Derslik başına öğrenci sayısı ilköğretimde **28**, ortaöğretimde **33** ve mesleki teknik eğitimde **30**'dur.¹

Çaldıran Turizm: Çaldıran turizm bakımından pek gelişmiş değildir. Ancak yeni projelerle turizm potansiyeli artırılmaya çalışılmıştır. Son olarak Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen projeye ilçe de yer alan Kaz Gölü'nün turizme kazandırılmıştır. Bu proje ile birlikte turizm gelirlerinde artış olacak buda ilçenin tanıtımı bakımından önemli bir çalışma olacaktır.

Çaldıran Ekonomisi:

Çaldıran ekonomisi temeli hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi üretimi gelişme göstermektedir. İlçede son dönemde faaliyet gösteren tekstil fabrikaları istihdam da önemli bir yere sahiptir. Ayrıca küçük çapta ticari faaliyetler yapılmaktadır. Tarımsal üretim iklim koşulları nedeniyle gelişmemiştir. Küçük çapta ticari faaliyetlerin yapıldığı ilçe merkez nüfusunun çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmaktadır. Köy nüfusunun yüksek olması hayvancılığın buralarda yapıldığını göstermektedir. Gerek iç gerek dış pazara hayvan satışı yapılmaktadır.

¹ Çaldıran Milli Eğitim Müdürlüğü, 2020

Çaldıran Tarım:

Çaldıran da tarım iklim koşulları nedeniyle gelişmemiştir. Temel tarım ürünleri buğday, arpa ve patatestir. İlçede jeotermal enerji ile ısıtılan seralarda üretilen doğal domatesler ilçe tarımın temel ürünü olmuştur. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından desteklenen bir projeye eksi 46 derecede kadar düşen Ayrancılar bölgesinde jeotermal enerji ile ısıtılan seralar 34 bin metrekare alan üzerine kurulu olup 120 kilometre boru döşenerek ısıtılırken, 30'u kadın 45 kişi istihdam ediliyor.

Tarım Alanı Kullanımı:

Toplam Alan (dekar)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Alanı (dekar)	Nadas Alanı (dekar)	Sebze Bahçeleri Alanı (dekar)	Meyveler içecek ve Baharat Bitkilerin Alanı (dekar)
237.568	146.829	90.619	32	88

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

İlçenin toplan tarım alanı 237.568 bin dekadır. Bu toplam alanın büyük bir çoğunluğu nadasa bırakılmaktadır.

2020 yılı verilerine göre başlıca tarım ürünleri;²

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Kg/Dekar)	Üretim (Ton)
Buğday	40.243	36.760	163	5.986
Arpa	30.239	28.705	159	4.575
Nohut (Kuru)	18	17	59	1
Patates	89	87	1.885	164
Yonca	54.500	50.000	1.650	82.500
Korunga	21.740	20.000	1.350	27.000
TOPLAM	146.829	135.569	5.266	120.226

Sebze Üretimi:

Ürün adı	Ekilen alan(dekar)	Üretim(ton)
Domates	32	1.280

Meyve Üretimi:

Ürün Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı	Verim (Kg/Meyve Veren A.S)	Üretim (Ton)
Elma Golden	32	0	950	0	0
Elma Starking	32	0	1000	0	0
Ceviz	24	0	250	0	0

2020 yılında meyve üretimi yeterli düzeyde yapılmamıştır. Üretilen tarım ürünleri genellikle geçimlik ekonomide kullanılmaktadır.

² Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2020

Çaldıran Hayvancılık: ³

Büyükbaş	Koyun Sayısı	Keçi Sayısı	Süt Üretimi
(Baş)	(Baş)	(Baş)	(Ton)
6.252	230.219	7.653	19.028

Nüfusun büyük bir çoğunluğu hayvancılık yaparak geçimlerini sağlamaktadırlar. İç pazara ve dış pazara hayvan ve hayvansal ürünler satılmaktadır. İlçe mera varlığı hayvancılık yapmaya müsaittir. Geniş mera varlığı üretim için önemlidir. Çaldıran ovasının büyük bir bölümü otlak ve mera olarak kullanılmaktadır.

Çaldıran ilçesinde toplamda **230.219** baş koyun **7.653** baş keçi ve **6.252** büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu hayvanlardan yılda ortalama **19.028** ton süt elde edilmektedir. Toplam hayvan varlığı Van ilinin toplam hayvan varlığının **%8'i** civarındadır. Et kesimi hayvan varlığına paraleldir. Kesilen hayvan etleri Et ve Balık Kurumu ve Van et gibi tesislere gönderilmektedir. Bu yöre halkına büyük bir kazanç sağlamaktadır.

Çaldıran'da Öne Çıkanlar:

- ✓ Küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyeli,
- ✓ Geniş mera varlığı,
- ✓ Kaz gölünün turizme açılması,
- ✓ Sulu tarım için uygun arazilerin oluşturulması,
- ✓ Çaldıran kalkındırma çalışmaları,
- ✓ Örtü altı tarım faaliyetlerinin yoğunlaşması
- ✓ Tekstil fabrikalarının açılması

Çaldıran'a Yatırım Alanları:

- ✓ Hayvancılık ile ilgili tüm yatırımlar,
- ✓ Hayvansal ürünlerin pazarlanması,
- ✓ Tarımsal yatırımlar,
- ✓ Turizm yatırımları,

³ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2020

- ✓ Sanayi ve ticari yatırımlar,

Çaldıran'a Yapılması Gerekenler:

- ✓ Küçükbaş ve büyükbaş hayvan popülasyonunun korunması ve hayvan sayısının artması için gerekli çalışmaların yapılması,
- ✓ Hayvan üreticilerine gerekli desteğin sağlanması,
- ✓ Yeni tarım arazilerinin açılması ve tarımda modern tekniklerin kullanılması için gerekli çalışmaların yapılması,
- ✓ Tarım üreticilerine gerekli desteğin sağlanması,
- ✓ İlçe de bulunan tüccar ve esnafa gerekli ekonomik katkısının sağlanması,
- ✓ Turizm potansiyelinin artırılması için gerekli çalışmaların yapılması,
- ✓ Küçük sanayi sitesinin açılması,
- ✓ Sivil toplum kuruluşlarının açılmasını sağlamak ve bu konuda gerekli girişimlerde bulunmak,
- ✓ İlçeden göçün engellenmesi için gerekli çalışmaların yapılması.